

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.200/2020/6. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Bagi Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Bagi Éva ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (cím) I. rendű, II.rendű felperes neve (cím) II. rendű, III.rendű felperes neve (cím) III. rendű, V.rendű felperes neve (cím) V. rendű, VI.rendű felperes neve (cím) VI. rendű, VIII.rendű felperes neve (4032 Debrecen, Károli Gáspár u. 378.) VII. rendű, IX.rendű felperes neve (cím) VIII. rendű, X.rendű felperes neve (cím) X. rendű és XI.rendű felperes neve (cím) XI. rendű felpereseknek - a dr. Pintér Miklós ügyvéd (cím) által képviselt **alperes neve** (cím) alperes ellen betét visszafizetése iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 13.P.20.278/2019/35. számú ítélete ellen a felperesek részéről 37. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az I. rendű felperes által viselt illeték összegét felemeli 936 000 (kilencszázharminchatezer) forintra, az V. rendű felperes által viselt illeték összegét felemeli 64 000 (hatvannégyezer) forintra, a VI. rendű felperes által viselt illeték összegét leszállítja 1 424 000 (egymillió-négyszázhuszonnégyezer) forintra, a VII. rendű felperes által viselt illeték összegét felemeli 416 000 (négy száz tizenhatezer) forintra, a X. rendű felperes által viselt illeték összegét leszállítja 115 500 (száz tizenöt ezer-öt száz) forintra, a XI. rendű felperes által viselt illeték összegét leszállítja 108 000 (száz nyolc ezer) forintra, míg az állam terhén maradó illeték összegét felemeli 790 500 (hét száz kilencven ezer-öt száz) forintra, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyja.

Kötelezi az I., II., III., V., VI., VII., VIII., X. és XI. rendű felpereseket, hogy fizessenek meg az alperesnek személyenként 5 000 (öt ezer) forint másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] Az alperesi jogelőd **L. és V. T.** (a továbbiakban: alperesi jogelőd) mint hitelező és az **É-I. Kft.** mint adós (a továbbiakban: adós) között több kölcsönszerződés jött létre az adós építőipari beruházásának finanszírozására: 93/2006. számon 2006. december 29-én 50 000 000 forint, 41/2009. számon 2007. június 6-án 7 000 000 forint, 89/2007. számon 2007. december 10-én 7 000 000 forint, 32/2008. számon 2008. április 21-én 7 000 000 forint, 44/2008. számon 2008. május 26-án 17 000 000 Ft és 50/2008. számon 2008. június 9-én 118 550 000 forint kölcsön összeg nyújtására. E kölcsönök biztosítékaul jelzálogjogot jegyeztek be a d-i **68./..** helyrajzi számú ingatlanra.

- [2] A kölcsönszerződések megkötésének időpontjában az alperesi jogelőd és a felperesek között betéti szerződések jöttek létre, a következők szerint: 2006. december 29-én a VI. rendű felperes 50 000 000 forintot; 2008. június 9-én az I. rendű felperes 44 010 000 forintot, a II. rendű felperes 3 900 000 forintot, az V. rendű felperes 3 120 000 forintot, a VII. rendű felperes 19 500 000 forintot, a VIII. rendű felperes 23 800 000 forintot, a X. rendű felperes 14 500 000 forintot, a XI. rendű felperes 5 120 000 forintot; 2008. április 21-én a III. rendű felperes 7 000 000 forintot; 2008. május 26-án a VI. rendű felperes 17 000 000 forintot helyezett el betétként.
- [3] A betétek elhelyezésével egyidejűleg a felperesek és az alperesi jogelőd óvadéki szerződéseket is kötöttek, amelyek alapján a felperesek az alperesi jogelőd és az adós között a fentiek szerint megkötött kölcsönszerződések biztosítékaul ajánlották fel az elhelyezett betétjeiket. Az alperesi jogelőd egyidejűleg nyilatkozatot adott ki a felperesek részére, amely szerint amennyiben az adós a kölcsönösszegeket nem fizeti vissza, kizárólagos lehetőséget biztosít a kölcsön névértéken (tőke és járulékai mínusz óvadék összeg) történő megvásárlására; ez esetben a kölcsönszerződésből származó jogok is átszállnak a követelés megvásárlójára.
- [4] Az adós nem fizette vissza a kölcsönt, ezért az alperesi jogelőd felhasználta az óvadéku szolgáltató betéteket, azonban nyilatkozata ellenére nem ajánlotta fel a felpereseknek a kölcsönszerződésekből eredő követelés megvásárlását.
- [5] Az alperesi jogelődnek és a **P. és V. T.** - amely utóbbi jogutódja szintén az alperes lett - további követelése is álltak fenn az adóssal szemben, amelyeket ugyancsak a d-i **68./..** helyrajzi számú ingatlan terhelő, de korábban alapított jelzálogjogokkal biztosítottak. E követeléseket 240 000 000 forint ellenérték fejében 2010. április 1-jén a **T. Kft.-re** engedményezték. Az engedményezési szerződést 2010. augusztus 23-án kiegészítették és módosították, amely alapján a **T. Kft.** további, az ingatlannal biztosított követeléseket szerzett meg. Az engedményezés miatt törölték az ingatlan-nyilvántartásból az alperesi jogelőd javára bejegyzett jelzálogjogot.
- [6] E törlést követően az adós a felperesek kérelmére hozzájárult, hogy az ingatlanra jelzálogjogot jegyezzenek be az I. rendű felperes javára - a felperesek és a perben nem álló további személyek - 210 550 000 forintos követelésének biztosítására.
- [7] Az adós felszámolás alá került 2015. március 3-i kezdő időponttal. A felszámoló értékesítette a d-i **68./..** helyrajzi számú ingatlant, és a befolyt 248 407 310 forintot a **T. Kft.** részére fizette ki.
- [8] A per alatt az alperes ellen is felszámolási eljárás indult, amelybe a felperesek hitelezőként bejelentkeztek.
- [9] A felperesek módosított kereseti kérelmükben elsődlegesen kérték annak megállapítását, hogy az óvadéki szerződések érvényesen nem jöttek létre, másodlagosan pedig annak a megállapítását, hogy az alperesi jogelőd nem volt jogosult magát az óvadékból kielégíteni. Mindkét esetre kérték az alperes kötelezését az egyes felperesek által elhelyezett betétek, valamint azok ügyleti és késedelmi kamatai megfizetésére. Harmadlagosan kártérítés címén kérték az alperes marasztalását.
- [10] Az alperes a kereset elutasítását kérte.
- [11] Az elsőfokú bíróság idézés kibocsátása nélkül elutasította a korábbi IV. és IX. rendű felperesek keresetlevelét, majd a 13.P.20.139/2014/57. számú ítéletével elutasította a (további) felperesek keresetét. A felperesek fellebbezése alapján eljáró Debreceni Ítéltábla a Pf.I.20.870/2016/5. számú

végzésével - a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül - hatályon kívül helyezte az ítéletet, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította; megállapította, hogy a felek oldalán 50 000 forint másodfokú perköltség merült fel, a feljegyzett fellebbezési illeték pedig 2 500 000 forint. A végzés indokolása szerint a megalapozott tényállás feltárása a bizonyítás nagyobb terjedelmű kiegészítését indokolja. Ennek részeként a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak teljeskörűen tisztáznia kell a tényállást az óvadéki szerződések alapjául szolgáló kölcsönszerződéseket érintően: meg kell hallgatnia a felpereseket, további iratokat (32/2008. V számú kölcsönszerződés, jelzálogjogra vonatkozó földhivatali iratok, a szavatoló tőkére és pénzkezelési szabályzatra vonatkozó iratok) kell beszereznie, és indokolt az adós ügyvezetője, **L. A.** tanúkénti kihallgatása is.

- [12] A megismételt eljárásban a felperesek jogcímét tekintve akként módosították keresetüket, hogy az
- [13] - az I. rendű felperes 44 010 000 forint tőke, 253 208 forint ügyleti kamat és azok 2008. július 1. napjától számított késedelmi kamata;
- [14] - a II. rendű felperes 3 900 000 forint tőke, 22 438 forint ügyleti kamat és azok 2008. július 1. napjától számított késedelmi kamata;
- [15] - a III. rendű felperes 7 000 000 forint tőke, 120 822 forint ügyleti kamat és azok 2008. június 24. napjától számított késedelmi kamata;
- [16] - az V. rendű felperes 3 120 000 forint tőke, 17 950 forint ügyleti kamat és azok 2008. július 1. napjától számított késedelmi kamata;
- [17] - a VI. rendű felperes 67 000 000 forint tőke, 2 398 630 forint ügyleti kamat és abból 15 538 356 forint után 2007. május 16. napjától, 36 697 260 forint után 2007. június 28. napjától, 17 163 014 forint után 2008. július 1. napjától számított késedelmi kamata;
- [18] - a VII. rendű felperes 19 500 000 forint tőke, 112 192 forint ügyleti kamat és azok 2008. július 1. napjától számított késedelmi kamata;
- [19] - a VIII. rendű felperes 23 800 000 forint tőke, 136 932 forint ügyleti kamat és azok 2008. július 1. napjától számított késedelmi kamata;
- [20] - a X. rendű felperes 14 500 000 forint tőke, 83 425 forint ügyleti kamat és azok 2008. július 1. napjától számított késedelmi kamata;
- [21] - a XI. rendű felperes 5 120 000 forint tőke, 29 458 forint ügyleti kamat és azok 2008. július 1. napjától számított késedelmi kamata
- [22] megfizetésére kérték kötelezni az alperest - elsődlegesen azért, mert az óvadéki szerződések érvényesen nem jöttek létre; másodlagosan azért, mert az óvadéki szerződések és az azokra alapított kölcsönszerződések jóerkölcsbe ütközőek, ezért semmisek; harmadlagosan azért, mert az alperesi jogelőd nem volt jogosult kielégíteni magát az óvadékból; negyedlegesen pedig kártérítés jogcímén. Hivatkozásuk szerint ügyleti akarattuk hiányában az óvadéki szerződések nem jöttek létre, de egyébként is az érintett kölcsönszerződésekkel együtt érvénytelenek. Az alperes továbbá nem bizonyította a kölcsön nyújtását, amely előfeltétele az óvadék felhasználásának. Emellett az alperesi jogelőd követelés átruházásában megmutatkozó mulasztása kárt okozott.
- [23] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Hivatkozása szerint az érintett szerződések érvényesen létrejöttek, a kölcsön folyósítása megtörtént, ezért jogelődje jogszerűen elégítette ki követelését az óvadékokból, a felpereseket pedig nem érte kár.
- [24] Az elsőfokú bíróság a 13.P.20.234/2017/70. számú ítéletével újfent elutasította a felperesek keresetét. A felperesek fellebbezése alapján eljáró Debreceni Ítéltábla a Pf.I.20.010/2019/5. számú végzésével azonban - a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül - ismét hatályon kívül helyezte az ítéletet, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította; megállapította, hogy a felek oldalán 50 000 forint másodfokú

perköltség merült fel. A végzés indokolása szerint lényeges eljárási szabálysértés, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget a korábbi hatályon kívül helyező végzésben foglalt utasításnak. Emellett a bizonyítás nagy terjedelmű kiegészítése is szükséges: ki kell egészíteni a felperesek személyes meghallgatását a kölcsön-, illetőleg a III. és a VI. rendű felperes esetében a betéti szerződésekkel kapcsolatos tényleges, a felperesek, az alperesi jogelőd és az adós közötti pénzmozgásra, amelynek részeként fel kell hívnia a III. rendű felperest az általa hivatkozott átutalás igazolására; ugyanezen körben ki kell egészíttetnie **L. A.**, az adós és **L. J. I.**, az alperesi jogelőd ügyvezetőinek időközben beszerzett tanúvallomásait, amennyiben pedig az alperes fenntartja további tanúk kihallgatására vonatkozó indítványát, úgy e tanúkat is ki kell hallgatnia, ha pedig a vallomások és a felek előadása ellentétben áll, az ellentét tisztázását szembesítéssel kell megkísérelni; el kell rendelnie az időközben beszerzett szakértői vélemény kiegészítését az alperesi jogelőd számítástechnikai formában rendelkezésre álló könyvelési anyagának vizsgálatával; fel kell hívni a felpereseket (illetőleg az ellenbizonyítás körében az alperest) a jóerkölsbe ütközéssel kapcsolatos érvénytelenségi okot alátámasztó tények, körülmények bizonyítására.

- [25] A felperesek fenntartották módosított keresetüket, amelynek elutasítását kérte az alperes.
- [26] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével elutasította a keresetet. Kötelezte az I. rendű felperest 1 057 184, a II. rendű felperest 91 929, a III. rendű felperest 183 858, az V. rendű felperest 68 947, a VI. rendű felperest 1 654 722, a VII. rendű felperest 459 645, a VIII. rendű felperest 574 556, a X. rendű felperest 367 716, a XI. rendű felperest 137 894 Ft perköltség alperes részére történő megfizetésére, továbbá az I. rendű felperest 920 000, az V. rendű felperest 60 000, a VI. rendű felperest 1 440 000, a VII. rendű felperest 400 000, a X. rendű felperest 120 000, a XI. rendű felperest 120 000 Ft le nem rótt illeték állam javára történő megfizetésére. Megállapította, hogy az állam visel 780 000 Ft meg nem fizetett illetéket.
- [27] Az ítélet indokolása szerint figyelemmel a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 205. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra is, a bizonyítási eljárás anyagából egyértelműen megállapítható, hogy a felek és jogelődjeik akarata a betéti és az óvadéki szerződések megkötésére irányult, és tisztában voltak azok feltételeivel.
- [28] A felperesek meghallgatására sor került, amelyet a másodszor megismételt eljárás során nem kellett kiegészíteni, mivel egyrészt maguk sem tartották szükségesnek, másrészt a szakértői vélemény kiegészítéséből egyértelműen megállapíthatóak mind a felperesi, mind az alperesi jogelőd és az adós közötti teljesítések és azok módja. Ezért nem volt szükséges **L. A.** és **L. J.** ismételt tanúkénti kihallgatása sem, ugyanis vallomásukat alátámasztotta az alperesi jogelőd számítógépes nyilvántartása, amely alapján az elsőfokú bíróság elfogadta e tanúk nyilatkozatát azzal összefüggésben, hogy a kifizetési pénztárbizonylatokon szereplő összegek fizikai kifizetése nem, vagy nem feltétlenül történt meg, hanem ezen összegek az adós korábbi tartozásainak teljesítésére számolták el.
- [29] Hangsúlyozta, hogy a felperesek a perbeli igényérvényesítésig nem támadták az írásban létrejött szerződéseket és nem vitatták szerződéses akaratukat, de kezdetben e perben sem. A felperesek előkészítő irataikban és személyesen nyilatkozataikban tett állításaik ellentmondásosak, személyes nyilatkozataikból azonban egyértelműen megállapítható, hogy tisztában voltak a teljes szerződéses konstrukcióval. A XI. rendű felperes teljes szerződéses kapcsolat vonatkozásában tett nyilatkozatát további felperesek is megerősítették: nyilatkozataik szerint a szerződéses konstrukció kidolgozására a XI. rendű felperesen keresztül került sor, az adós vezetőjét megismerték, az épülő ingatlanban lakásokat és helyiségeket kötöttek le, és az adósna szánt összegeket helyezték el betétként az

alperesi jogelődnél. Így valós az a felperesi nyilatkozat, hogy az általuk elhelyezett betétek szolgáltak alapul az adósnak nyújtott kölcsönökhöz. A szerződéses konstrukció lényege volt ez, mivel a - megíúsult váarakozás szerinti - CIB kölcsön feltétele volt, hogy magánszemélyek hitelezőként ne szerepeljenek az épülő ingatlan tulajdoni lapján. Az alperesi jogelőd így forráshoz jutott, azt kihelyezhette, s a szavatoló tőkére vonatkozó pénzügyi feltételeknek is megfelelehetett, hiszen a kihelyezett kölcsönt óvadék biztosította. Ezt a felperesi nyilatkozatot pedig alátámasztotta a kihallgatott két tanú vallomása is. Jogszabály nem tiltja az ilyen szerződéses konstrukciót, a felperesek pedig felvállalták a megoldásban rejlő kockázatot a szerződések megkötésével.

- [30] Emellett nem az alperesi jogelődnek kellett vizsgálnia az adós teljesítőképességét, hiszen a kölcsönszerződések biztosítékául kötötték meg az óvadéki szerződések, ilyen formában a felpereseknek tisztában kellett lenniük (és tisztában is voltak) azzal, hogy előfordulhat, hogy az adós nem fog teljesíteni. A felperesek továbbá aláírták az óvadéki szerződések, így még ha esetleg több felperes állításának megfelelően azokat nem is olvasták, e felróható magatartásukra előnyök szerzése végett nem hivatkozhatnak az 1959. évi Ptk. 4. §-ának (4) bekezdése alapján.
- [31] A kölcsönszerződések önmagukban nyilvánvalóan nem ütköznek a jóerkölcsbe, azt pedig semmilyen bizonyíték nem támasztotta alá, hogy az alperesi jogelőd és az adós ügyvezetője „összejátszottak”. A támadott szerződések írásban jöttek létre, azokat az alperesi jogelőd könyvelése tartalmazza, a szakértői véleményből pedig egyértelműen megállapítható a kölcsönösszegek folyósítása és a szerződések teljesítése. Alaptalan volt a szakértői bizonyítás olyan irányban történő kiegészítésére vonatkozó felperesi indítvány, hogy tárja fel az alperesi jogelőd és az adós teljes szerződéses kapcsolatát, mivel az adós nem volt peres fél, ezért csak az óvadékkal érintett szerződések képezték a per tárgyát. **L. A.** és **L. J.** tanúvallomásai alapján tényként állapítható meg az, hogy a kölcsönöket részben az adós korábbi tartozásaira használták fel, **L. A.** pedig nem utalt arra, hogy az alperesi jogelőd ne teljesítette volna a kölcsönszerződések, amely vallomásokat a felperesek nem cáfolták. Arra sincs adat, hogy az adós vagy az alperes felszámolása során fiktív ügyletre derült fény, vagy e tárgyban büntető eljárás indult. Emellett **L. A.** dologi kötelezettséget is vállalt a kölcsönök visszafizetéséért, az azonban életszerűtlen, hogy az általa vezetett gazdasági társaság család ügyletéért tett volna ilyet. A felperesek maguk állították, hogy az alperesi jogelőd felel azért, mert az adós részére nyújtott kölcsönöket azok céljával ellentétesen, a korábbi hitelek visszafizetésére használták fel: ilyenformán a felperesi előadásból is megállapítható a kölcsönök nyújtása. Szakértői bizonyítás azonban nem rendelhető el a felperesek semmivel alá nem támasztott nyilatkozatának valósága megállapítására.
- [32] Az alperesi jogelőd továbbá nem célhoz kötöten nyújtotta a kölcsönöket, ettől függetlenül ennek esetleges megszegése nem a szerződés megkötéséhez, hanem teljesítéséhez tartozik, továbbá az adós magatartásaként lenne értékelhető. A pénzügyi jogszabályok esetleges megsértésének sincs jelentősége, mert az egyrészt nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét, legfeljebb felügyeleti intézkedést generál, másrészt érvénytelenség esetén a kölcsön visszafizetésének kötelezettsége ugyanúgy fennáll. Az alperes ugyanakkor az általa csatolt okiratokkal megfelelő módon bizonyította az óvadék szerződésszerű felhasználását, amelyet az is bizonyít, hogy az alperes és jogelődje nem jelentett be hitelezői igényt az adós felszámolása során, de az is, hogy a felperesek - a kereset módosításáig - maguk sem tették vitássá, de mindezt a kiegészített szakértői vélemény is alátámasztotta. Az sem állapítható meg, hogy az alperesi jogelőd az 1959. évi Ptk. 270. §-ába ütköző módon elégítette volna ki magát az óvadékból (amelynek felhasználását eredetileg a felperesek sem vitatták), és éppen e felhasználást követő mulasztáson alapult a kártérítési kereset is.

- [33] Az e kártérítési felelősségre alapított kereseti kérelmet az 1959. évi Ptk. 318. §-ának (1) bekezdése alapján bírálta el. Megállapította, hogy az alperesi jogelőd nem teljesítette azon szerződéses kötelezettségét, hogy lehetővé teszi a felperesek számára a követelések megvásárlását, ezért az ezt biztosító jelzálogjog sem szállt át. Ez azonban nem áll okozati összefüggésben azzal, hogy a felperesek követelése nem nyert kielégítést az adós felszámolási eljárása során értékesített ingatlan vételárából. Az 1959. évi Ptk. 256. §-ának (1) bekezdése szerinti rangsor elve a felszámolási eljárás során is érvényesül. Az óvadéki szerződésekkel biztosított kölcsönszerződéseket pedig rangsorban több, az ingatlan értékét meghaladó jelzálogjoggal biztosított követelés is megelőzte. E követelések értékét pedig nem érinti, ha az egyik jelzálogjogot (a tulajdoni lapon III/2. és 3. sorszám alatt) esetleg kétszeresen jegyezték be. Ezért az alperesi jogelőd nem okozott kárt a felpereseknek azzal, hogy a kölcsönből eredő követelések megvásárlását nem a felpereseknek biztosította, hanem azt másnak engedményezte.
- [34] Az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 78. §-ának (1) bekezdése szerint rendelkezett a perköltségről akként, hogy az egyes felperesek által fizetendő perköltséget és a költségmentességben nem részesült felperesek által viselendő illetéket követeléseikkel arányosította annak figyelembe vételével, hogy a X. rendű felperes csak a másodfokú eljárás során részesült költségmentességben.
- [35] A felperesek fellebbeztek az ítélet ellen, amelyben elsődlegesen kérték az elsőfokú ítélet kereseti kérelemnek megfelelő megváltoztatását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára történő utasítását. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság nem tárta fel megfelelően a tényállást és téves jogi következtetéseket vont le. **L. A.** az adós korábbi ügyvezetőjeként ugyanis kizártnak tartotta, hogy készpénzben több mint 100 000 000 forintos kölcsönt kapott volna, amellyel szemben ellentmondásos az ítélet azon indokolása, hogy **L. A.** és **L. J.** vallomásai, illetőleg az alperesi jogelőd számítógépes nyilvántartása alátámasztja, hogy a pénztárból kifizetett 118 000 000 forint kölcsönt részben az adós korábbi tartozásaira használták fel. E ponton eleve megkérdőjelezhetők a pénzügyi bizonylatok, hiszen az alperesi jogelőd irata a pénztárból történő kifizetést igazol, amellyel szemben az a megállapítás született, hogy e kifizetésre fizikailag nem vagy nem feltétlenül került sor. Idézték **L. J.** tanúvallomását is, aki azonban nem tett olyan nyilatkozatot, hogy a kifizetett összegeket azonnal más kölcsönök törlesztésére fordították volna, az elsőfokú bíróság azonban nem vette figyelembe ezen ellentmondásokat és a feltárt pénzügyi szabálytalanságok ellenére állapította meg, hogy a kölcsönök folyósítása megtörtént. Holott éppen ezek alapján kérdőjelezhető meg, hogy az adós és az alperesi jogelőd nem játszott-e össze a felperesek betétjeinek felhasználása és a kölcsön folyósítása során, amely a jóerkölcsbe ütköző magatartásukat merítheti ki. Az elsőfokú bíróság továbbá a felperesek tudattartalma vonatkozásában általánosítással jutott az ítéletben foglalt álláspontra. Ennek során okszerűtlenül minősítette a XI. rendű felperes nyilatkozatát a többi felperes által tett nyilatkozatnak, amelyet például a VII. rendű felperes személyes nyilatkozata cáfol, de az is, hogy a felperesek csak a peres eljárás során ismerték meg az óvadéki szerződésüket. Az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően az alperesi jogelőd kötelezettsége lett volna a hitelminősítés a kölcsön kihelyezése előtt, aki az óvadéki szerződések alapján a saját maga által folyósított hitel adós általi visszafizetéséhez jutott hozzá, amelyre a felperesek betételhelyezése nélkül nem lett volna reális esély. E körben kellett volna vizsgálni, hogy az alperesi jogelőd szándékosan, megtévesztéssel járt-e el, amelynek során nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a perbeli ügyletekre az alperesi jogelőd belső szabályzatának megsértésével került sor. E körülményekből is arra a következtetésre lehet jutni, hogy az alperesi jogelőd és az adós „összejátszott”, amelynek végeredményeként a perbeli ügylet kizárólag az alperesi jogelőd részére volt előnyös. Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy az alperesi jogelőd már korábban is üzleti kapcsolatban állt az adóssal, annak

hitelezőjeként eleve kötelezettsége lett volna a teljesítőképesség vizsgálata. Mindezek alapján felfoghatatlan, hogy bár az adós és az alperes jogelődje törvényes képviselőjének nyilatkozata szerint minden szempontból egy nem szokványos, szinte minden belső szabályzatot megsértő pénzügyi műveletekre került sor, mindezek jogszerűsége hogyan állapítható meg. Fenntartották, hogy jóerkölcsbe ütköznek a bírói gyakorlat alapján a perbelihez hasonló ügyletek, azt a hitelintézeti eljárást pedig nem lehet tisztességesnek és jóerkölcsűnek értelmezni, amikor a betéteket elhelyező magánszemélyekkel úgy iratnak alá óvadéki szerződéseket, hogy arról semmilyen tájékoztatást nem kapnak. Ennek hátterében viszont kizárólag az alperesi jogelőd által már korábban finanszírozott adós refinanszírozása áll, amelyre a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 79. §-ának (1)-(3) és (7) bekezdései alapján az alperes jogelődje nem lett volna jogosult, amelyből szintén megállapítható a felek összejártsága. Az elsőfokú bíróság a felperesek indítványa ellenére nem egészítette ki a szakértői bizonyítást sem, holott azt éppen azért indítványozták, mivel amennyiben a betételhelyezés időpontjában, egyben a kölcsön folyósításának napján az alperesi jogelőd azonnal elvonta a betéti összegeket egy korábbi hitel ellenében, akkor szándékos magatartásával nem teljesítette az óvadéki szerződésben foglaltakat, amely szerint csupán a kölcsönszerződésben meghatározott esedékességet követő 8. napon szállhat rá az óvadék összege. Az elsőfokú bíróság maga is aggályosnak tartotta az okirati és tanúbizonyítást, és ezért került sor a szakértő kirendelésére is. Ennek kiegészítését pedig azért is kérték, mert a III. rendű felperes betéti ügyletei és a hozzá kapcsolódó hitelügyletek nem megfelelően jelentek meg, hiszen a 3. hitel (32/2008.) dokumentációja szerint azt készpénzben fizették ki, amellyel együtt állítólagosan a III. rendű felperes készpénzt fizetett be, azonban a valóságban ez nem így történt. Emellett a szakértői vélemény táblázata sem megfelelően rögzítette a Dr. **B. T.** (korábbi IV. rendű) felperes által megejtett befizetéseket a III. felperes befizetéseként. Ahhoz azonban, hogy a tényleges hitelforgalmat lehessen látni, be kellett volna szerezni az adós adott időszakra vonatkozó pénzforgalmi bankszámlájának kivonatát. E felperesi észrevételek azonban megválaszolatlanul maradtak. Értelmezhetetlen az ítélet azon megállapítása is, hogy a kölcsönök folyósítását bizonyítja, hogy az alperes, illetőleg az alperesi jogelőd nem élt hitelezői igénybejelentéssel az adós felszámolása során. A rendelkezésre álló iratok alapján ugyanis nem lehet kétséget kizáróan megállapítani, hogy az adós rendelkezett volna a kölcsönösszeggel, mint ahogy azt sem, hogy a kölcsönszerződések adós általi teljesítése elmaradt. Nem osztották, hogy az egyes kölcsönök célhoz kötöttségének ne lett volna jelentősége. Az 50 000 000 forint összegű kölcsön forgóeszköz finanszírozását célozta, amelyhez képest az adós korábbi hiteleinek törlesztésére szolgált, amelyre azonban az alperesi jogelőd nem volt jogosult, és amelyről a VI. rendű felperes mint óvadékot biztosító nem rendelkezett ismeretekkel, holott ez lényeges feltétel lett volna az óvadéki szerződés megkötése szempontjából. Emellett az alperes jogelődje hivatásszerűen folytatott pénzügyi tevékenységet, így elvárható lett volna tőle, hogy kellő felvilágosítást adjon, azaz a tájékoztatási kötelezettsége körében gondatlanul járt el. Az elsőfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget annak sem, hogy az alperes által becsatolt iratok alaki szempontból nem felelnek meg az 1952. évi Pp. 196. §-ában rögzítetteknek, emellett azonban az elsőfokú bíróság maga is utalt arra, hogy a kifizetési pénztárbizonylatokon szereplő összegek fizikai kifizetése nem vagy nem feltétlenül történt meg, azaz valóságtartalmuk kétséges. Érthetetlen az is, hogy az elsőfokú bíróság megállapította az alperesi jogelőd szerződésszegését a követelés megvásárlásának felajánlása körében, amelynek eredményeként a felpereseknek nem volt tudomásuk a betét felhasználásáról, az óvadék sorsáról, amennyiben azonban az alperesi jogelőd ezen kötelezettségének eleget tett volna, a felpereseknek lehetőségük nyílt volna az adóssal szemben fennálló követelés megvásárlására, és bár tény, hogy az így megszerzett ranghelyet megelőzte több ingatlan-nyilvántartási bejegyzés, a jelzálogjoguk bejegyzése esetén lehetőség kínálkozott volna jobb pozícióba kerülniük. Éppen ezért terjesztették elő azt a bizonyítási indítványt is, hogy az alperesi jogelőd milyen névértéken lett volna köteles felkínálni az adós tartozásának megvásárlását.

- [36] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helyes indokai alapján történő helybenhagyását.
- [37] A fellebbezést az ítéletábra megalapozatlannak találta.
- [38] Az ítéletábra - a második hatályon kívül helyező végzésben foglaltaknak megfelelően - előrebocsátja, hogy mivel a korábbi IV. és IX. rendű felperesek keresetlevelét idézés kibocsátása nélkül elutasították, szükségtelen volt feltüntetésük az elsőfokú ítélet fejrésében.
- [39] Ettől függetlenül az elsőfokú bíróság - az ítéletábra által a másodfokú eljárás során pontosított bizonyítási indítványokat, illetőleg kiegészített bizonyítás eredményét is figyelembe véve - feltárta az ügy érdemi elbírálásához szükséges tényállást, és megalapozottan utasította el a keresetet. Az ítéletábra az elsőfokú ítélet indokolásával nagyobb részt egyetértett, amelyet - figyelemmel a fellebbezésben foglaltakra is - az alábbiak szerint pontosít, illetőleg egészít ki.
- [40] Az elsőfokú bíróságnak **L. A.** tanúvallomását nem önmagában, hanem az 1952. évi Pp. 206. §-ának (1) bekezdésével összhangban kellett értékelnie. Eszerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el.
- [41] A fellebbezésben részben utaltak helytállóan **L. A.** tanúvallomására: nyilatkozata szerint „arra nem emlékszem, vagy pontosabban úgy emlékszem, hogy 118 550 000 forint kölcsönt nem kaptunk. A 17 000 000 forintos kölcsön tekintetében nem emlékszem arra, hogy ilyet kaptunk volna”; emellett azonban sajátjaként ismerte el az ezzel összefüggő iratokon lévő aláírását (13.P.20.234/2017/24. számú jegyzőkönyv 6. oldal). Nyilatkozata szerint azonban arra sem emlékezett, hogy az adós a kölcsönzéssel összefüggő kapcsolaton kívül más viszonyban is állt volna a VI. rendű felperessel, vagy hogy részére jelzálogjog bejegyzésével kapcsolatos nyilatkozatot adott volna ki (ugyanezen jegyzőkönyv 4. oldal), amelyet ugyanakkor a cég- és földhivatali adatok cáfolnak, majd az ezt követő vallomása szerint valamelyest emlékezett arra, hogy ő tagként bekerült az adósi kft.-be, azonban a 118 550 000 forintos kölcsönről továbbra sem tudott (ugyanezen jegyzőkönyv 7. oldal). Ennek ellenkezőjeként azonban maguk a felperesek csatolták be azt a VI. rendű felperes javára 2008. december 22-én kiállított, ügyvéd által készített és ellenjegyzett, az adóstól származó tartozáselismerő nyilatkozatot (13.P.20.139/2014/27/F/15. számon), amelynek tárgya részben az alperesi jogelőd által folyósított kölcsön megvásárlása volt „hivatkozással a korábban kötött óvadéki szerződésre, mely alapján a letett óvadék összege 2008. június 30. napján felhasználásra (összevezetésre) került az adós cég által felvett 118 550 000 Ft összegű hitellel szemben.” Ezen ellentmondásos tanúvallomás azonban (annak elismerése mellett, hogy az adósnak 180 000 Ft-os nagyságrendben állt fenn tartozása az alperesi jogelőddel szemben), különös tekintettel a nem vitásan az adós ügyvezetője által aláírt ügyleti okiratokra és bizonylatokra, nem cáfolja az elsőfokú bíróság által a bizonyítékok összeségének mérlegelése alapján elfogadott, de az alperesi jogelőd ügyvezetőjeként **L. J.** tanúvallomása által is alátámasztott tényállást, hogy attól függetlenül, hogy egyes bizonylatok megnevezésüktől eltérően nem készpénzkifizetést, hanem más módon történt teljesítést (átvezetést) dokumentálnak, létrejött és érvényes jogügyletek szerződészerű teljesítését támasztják alá.
- [42] Ennek mérlegelése során az ítéletábra figyelembe vette az elsőfokú bíróság által a második hatályon kívül helyező végzésben előírtak ellenére elmulasztott, de az ítéletábra által lefolytatott bizonyítás eredményeként **L. A.** és **L. J.** tanúk vallomásainak kiegészítését is (Pf.6. sorszámú jegyzőkönyv).

Eszerint **L. A.** annyiban pontosította vallomását, hogy amellet, hogy volt realitása az adósi beruházások teljesülésének, az általa aláírt iratok megtörtént üzleti eseményeket dokumentálnak. **L. J.** pedig bár továbbra sem tartotta elképzelhetőnek 118 550 000 Ft pénztári kifizetését, annak elvi lehetőségét nem zárta ki.

[43] Ezen, az ügyletek óta eltelt idő múlása miatt óhatatlanul pontatlan vallomások azonban kizárólag a további (részben már fent is hivatkozott) bizonyítékokkal, illetőleg részben a felperesek nyilatkozataival együtt értékelhetőek. Az elsőfokú bíróság pedig megalapozottan tulajdonított jelentőségét a felperesek per kezdeti szakaszában tett beismerő nyilatkozatainak. Ugyanis már a keresetlevélben (8. oldal) előadták, hogy „tény, hogy a felpereseknek van, illetve lett tudomása arról, hogy az alperessel (illetve jelen esetben az alperes jogelődeivel) kötött betéti szerződések lejártakor, illetve lejártát követően külön-külön óvadéki szerződés készült a felperesek és az alperes (jogelődje) között, amelyben tájékoztattak bennünket arról, hogy a felperesek által a takarékszövetkezetbe betett betétük kihelyezésre kerül az alperes jogelőd pénztárába által finanszírozott **É. I. Kft.** (...) részére”. Ugyanígy a XI. rendű felperes nyilatkozatának értékelése sem volt okszerűtlen. Személyes meghallgatása során (13.P.20.139/2014/26. számú jegyzőkönyv 2-4. oldal) ugyanis nem csupán az I., III., V. és VIII. rendű felperesek voltak jelen, hanem a fellebbezésben hivatkozott VII. rendű felperes képviselőjében közös jogi képviselőjük is, aki sem kérdést, sem észrevételt nem fűzött a XI. rendű felperes azon előadásához, hogy a betéti és óvadéki szerződések részleteivel valamennyi résztvevő tisztában volt. A felperesek továbbá az e tárgyalást követő, a VII. rendű felperes nevében is előterjesztett előkészítő iratukban (13.P.20.139/2014/27. számú beadvány 5. oldal) újfent megerősítették, hogy valamennyi felperes tisztában volt az ügyletek körülményeivel. Ehhez - de a kölcsönügyletek létrejöttéhez/teljesítéséhez is - illeszkedik az I., II., III., VI., VII. és VIII. rendű felperesek alperes jogelődjéhez 2009. január 27-én írott levele (P.20.139/2014/19/A/4.), amelyben tényszerűen leírva a kölcsönügyletekből eredő tartozás óvadékból való kiegyenlítését, a követelés engedményezését kérték. Az azonban, hogy a felperesek a jogi képviselőjük személyében történt változást követően vitatták az egyes ügyletek érvényességét/teljesítését, önmagában nem szünteti meg korábbi nyilatkozataik „bizonyító erejét”. Mert bár a fél személyes nyilatkozata nem értékelhető bizonyítékként, ugyanakkor azon tényállási elemek vonatkozásában, amelyekre nézve a személyes nyilatkozat kizárja a kereseti kérelem teljesíthetőségét, a további bizonyítás is mellőzhető. Azt pedig a fellebbezésben hivatkozott VII. rendű felperes előadta személyes meghallgatása során (13.P.20.234/2017/17. jegyzőkönyv 3-5. oldal), hogy tisztában volt azzal, hogy egy építési beruházással érintett befektetési ügylet volt a szerződés tárgya, ezzel összefüggésben pedig tudomásuk volt arról, hogy az alperesi jogelőd az adósnak kölcsönt nyújtott, az óvadéki szerződést pedig ő maga átolvasta, de értelmezni nem tudta, a konstrukció lényegét nem értette. Szükséges azonban annak hangsúlyozása is, hogy a felperesek a fellebbezésben hivatkoztak „megtévesztésükre” is, azonban nem vitásan erre alapozva nem érvényesítettek igényt az 1959. évi Ptk. 236. §-a (1) bekezdésének és (2) bekezdésének a) pontja szerinti egyéves megtámadási határidőn belül, mint ahogy e perben sem erre hivatkoztak az érvénytelenség okaként.

[44] A felperesek emellet az önmagában bizonyító erővel nem bíró módosított nyilatkozatukon túlmenően nem bizonyították, hogy adós és az alperesi jogelőd - előre látva a kölcsön- és óvadéki szerződések megkötésének idején, hogy nincs remény a kölcsön visszafizetésére - „összejátszottak”. Ezzel ellentétben áll **L. A.** tanúvallomásának azon kitétele (13.P.20.234/2017/24. számú jegyzőkönyv 5. oldal), amely szerint 2008. évben az adós vagyonát képezte egy 280 000 000 forint értékű telek, illetőleg 10 lakás egy korábbi társasházépítésből, amellyel szemben 180 000 000 forint alperesi jogelőddel szemben fennálló hitelösszeg képezte adósságállományukat azzal, hogy a folyamatosan épülő lakások értékesítéséből befolyó vételár szolgál a hátralék kiegyenlítésére, amely

utóbbit a XI. rendű felperes (13.P.20.139/2014/56. számú jegyzőkönyv 3. oldal), de az I., V., VI., VII., VIII. és X. rendű felperesek ezzel kapcsolatos nyilatkozatai (13.P.20.234/2017/12. számú jegyzőkönyv 4., 6., 12., 13.P.20.234/2017/17. számú jegyzőkönyv 3. oldal, 13.P.20.234/2017/21. számú beadvány) sem gyengítettek. Arról pedig a III. felperes is beszámolt a XI. rendű felperes nyilatkozatára tett észrevételében (az immáron „új” jogi képviselőjük jelenlétében), hogy tudomása szerint valamennyi felperes esetében arról volt szó, hogy az általuk nyújtott pénzösszeg az „építkezés befejezéséhez” szükséges (13.P.20.139/2014/56. számú jegyzőkönyv 3. oldal). A felperesek azonban mindezekhez képest - részben az alább kifejtettek szerint is - nem bizonyították az adós fentiek szerinti „összejátszást” megalapozó anyagi helyzetét. Az ítéltábla rögzíti ugyanakkor, hogy azon felperesek esetében, akik korábban is az adós hitelezői voltak, és e követelésüket konvertálták át az alperesi jogelődnél elhelyezett kedvező kamatozású betétbe az ingatlan tehermentesítése érdekében, változatlan volt az a kockázati elem, hogy kintlévőségük teljesítése az adós teljesítőképességétől függött.

- [45] Hangsúlyozandó ugyanakkor az is, hogy egy beruházáshoz mint gazdasági tevékenység hitelezéséhez óvadékot nyújtani, nem minősül fogyasztói szerződésnek, amely szintén jelentőséggel bír annak az elsőfokú ítéletben helytállóan rögzített, az 1959. évi Ptk. 4. §-ának (4) bekezdésén alapuló kitétel megítélésénél, hogy saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki, így a felperesek (köztük a VII. rendű felperes) sem hivatkozhatnak. Márpedig a nem vitásan általuk aláírt, teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt óvadéki szerződések 1. pontja rögzíti, hogy az egyes óvadékok az alperesi jogelőd és az adós közötti kölcsönök biztosítására szolgálnak. Mindezek kapcsán ugyanakkor a felperesek a másodfokú eljárás során is megerősítették azon nyilatkozatukat (4. sorszámú beadvány), hogy további személyes meghallgatásuk nem szolgáltatathat egyéb peradatot, ezért az ítéltábla is mellőzte azt, és ügyleti akaratuk értékelése során megtett nyilatkozataikat értékelte együtt az e szerződésekben foglaltakkal, illetőleg a további peradatokkal, köztük a kiegészített bizonyítás eredményével is. Az ítéltábla ezek sorában figyelemmel volt arra is, hogy ügyleti akaratukat/a kölcsönzés megtörténtét alátámasztja - a fentiek mellett - a felperesek (I. rendű felperes) jelzálogjogának bejegyzését engedő adósi hozzájáruló nyilatkozat is.
- [46] A felperesek alaptalanul támadták az adós hitelminősítésével összefüggő megállapításokat is. A követelések felperesi betétekkel történő lombardírozása önmagában kellő fedezetet jelentett az alperes jogelődjének hitelügyletéhez, amelyhez képest a rendelkezésre álló szerződéseket nem cáfolták a beszerzett tanúvallomások sem, amely alapján az állapítható meg, hogy a fogyasztónak nem minősülő felperesek kockázatot vállaltak a hitelügylet adósi teljesítéséért, amelyre tekintettel nekik állt érdekükben az adós hitelképességének „minősítése”. Amennyiben pedig ezzel összefüggésben kizárólag az adósra hagytakoztak, az nem az alperes jogelődjének érdekkörében fellépő mulasztás. A fent kifejtetteket szükségtelenül meg nem ismételve a L. A. tanúvallomásában foglaltakkal szemben nekik kellett volna bizonyítaniuk, hogy eleve lehetetlennek látszott a kölcsönök visszafizetése, amellyel összefüggésben (ideértve a szakértői bizonyítással kapcsolatban az alább kifejtetteket is) azonban semmilyen érdemi bizonyítást nem folytattak.
- [47] Az ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját az egyes pénzügyi bizonylatokat érintő szabályszegések körében is, mivel önmagában a banki belső szabályzatok megszegése nem teszi érvénytelenné az ügyleteket. Az pedig, hogy az egyes bizonylatokon feltüntetettekkel ellentétben esetlegesen nem pénztári kifizetés történt, hanem a „kifizetés” korábbi tartozásra történő átvezetése, az elsőfokú bíróság által helytállóan felhívott, de ehelyütt kiegészített, a bizonyítás eredményének értékelésével adott indokok alapján szintén nem dönti meg sem az ügyletek érvényességét, sem a kölcsönszerződések teljesítését. Az ítéltábla e körben is visszautal arra, hogy a felperesek részéről nem volt elégséges az arra való hivatkozás, hogy az ügylet a jóerkölcsbe ütközött [1959. évi Ptk.

200. §-ának (2) bekezdése], illetőleg, hogy egyes tényállási elemek alkalmasak lehetnek az „összejátszás” alátámasztására, mivel ténylegesen nem bizonyították, hogy a szerződéseikkel elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege vagy azért ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat vagy szokásokat nyilvánvalóan sérti, s ezért azt az általános társadalmi megítélés is egyértelműen tisztességtelennek, elfogadhatatlannak minősíti (BH2000. 260.): azaz a felpereseken kívüli szerződő felek (az adós és az alperesi jogelőd) szándéka szerint a szerződés tartalma tiltott cél elérését szolgálta, vagy a szerződés erkölcselensége, etikátlansága számukra nyilvánvaló volt.

- [48] Ahogy arra az elsőfokú bíróság is helytállóan utalt, nem merült fel arra vonatkozó peradat, hogy az adóssal/alperesi jogelőddel vagy azok ügyvezetőivel szemben bármilyen igényt érvényesítettek volna a felperesek, akár a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 33/A. §-a szerinti perben.
- [49] A jogszabályba ütközés kapcsán a fellebbezésben is megjelölt, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 79. §-ának (1)-(3) és (7) bekezdései kapcsán pedig annak hangsúlyozása szükséges, hogy bár e jogszabályhelyek korlátozásokat írnak elő a nagykockázat vállalása esetére, azonban a Hpt. 80. §-a (1) bekezdésének g) pontja szerint a 79. § (1)-(3) és (7) bekezdéseiben foglalt rendelkezéseket nem kell alkalmazni olyan központi kormány, központi bank nemzeti pénznemében lévő, óvadékként lekötött összeg vagy óvadékkul adott betét, az adott központi kormány, központi bank által kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapír által fedezett kitettségre, amelynél a központi kormánnyal, központi bankkal szembeni kitettségre a sztenderd módszer alkalmazásában nulla százalékos kockázati súly rendelhető. A perbeli óvadékok pedig összecsúszásukban megegyeztek a nyújtott kölcsönök összegével.
- [50] Ugyanígy a fellebbezésben is hivatkozott „refinanszírozási” elem - túl azon, hogy az az elsőfokú ítéletben helytállóan rögzítetteknek megfelelően már a kölcsönszerződés teljesítéséhez tartozott - sem ütközött jogszabályba, hiszen az alperesi jogelőd mint számlavezető hitelintézet 2007. február 28-ig a pénzforgalomról, a pénzforgalmi szolgáltatásokról és az elektronikus fizetési eszközökről szóló 232/2001. (XII. 10.) Korm. rendelet 7. §-ának (1) bekezdése, 2007. március 1-jétől a pénzforgalmi szolgáltatásokról és az elektronikus fizetési eszközökről szóló 227/2006. (XI. 20.) Korm. rendelet 6. §-a (3) bekezdésének f) pontja alapján fennálló esedékes követelése erejéig megterhelhette az adós nála vezetett számláját.
- [51] Alaptalan volt a szakértői bizonyítással összefüggő fellebbezés is. Az alperesi jogelőd és az adós teljes szerződéses kapcsolatának feltárása ugyanis alapvetően nem szakkérdés, hanem jellemzően okirati és tanúbizonyítással lehetséges; amennyiben ezek alapján merül fel (akár könyveléssel összefüggő) szakkérdés, van helye a szakértői bizonyításnak. Az ezt megelőző legalapvetőbb bizonyítás hiányában ugyanakkor nem volt megállapítható, hogy e tekintetben olyan kérdés merült volna fel, amelynek megítéléséhez az 1952. évi Pp. 177. §-ának (1) bekezdése szerinti különleges szakértelem lett volna szükséges. Abban a vonatkozásban sem volt szükséges szakértői bizonyítás, hogy az alperesi jogelőd az óvadéki szerződésben rögzített határidőn belül vonta-e el az óvadék összegét. Egyrészt amennyiben az alperesi jogelőd esetlegesen megszegte volna az erre vonatkozó szerződéses rendelkezéseket, e határidő megszegése mellett is szerződés szerűen elégíthette ki követelését az óvadékból, a felperesek pedig nem e köztes időszak pénzhasználatára alapították kárigényüket.

- [52] Arra ugyanakkor tényyszerűen utalt a fellebbezés, hogy a szakértői vélemény 4. oldalán rögzített táblázat a 179/2007. számú betéti szerződés kapcsán a III. rendű felperes helyett tévesen tüntette fel annak jogosultjaként a korábbi IV. rendű felperest (dr. **B. T.t**). Mindez ugyanakkor a szakértői vélemény végkövetkeztéseit nem befolyásoló elírás volt csupán, amelynek kapcsán az elsőfokú ítélet indokolását kiegészítve ki kell emelni, hogy az elsőfokú bíróság a felperesek indítványára beszerezte a III. rendű felperes által felperesként az alperessel szemben a Miskolci Járásbíróság előtt 39.P.21.481/2014. számon szerződés teljesítése (betéti kamat megfizetése) iránt indított perének iratait is, amely az egyéb peradatokkal egyezően azonosítja e betétet a III. rendű felperessel. Az ebben az eljárásban hozott 39.P.21.481/2014/22. számú, 2015. március 25-én jogerőre emelkedett ítélet és a 39.P.21.481/2014/18. számú jegyzőkönyv 4. oldalán rögzített III. rendű felperesi nyilatkozat alapján ugyanakkor megállapítható az is, hogy a III. rendű felperes (első alkalommal) valóban részben átutalással teljesített befizetést az alperesi jogelődnek (6 300 000 Ft átutalás, 700 000 Ft készpénz), erre azonban már 2007. június 6-án sor került, és amelyet az alábbiakkal kommentált a III. rendű felperes: „természetesen tudtam arról, hogy az **É-K. I. Kft.** szerződés köt a bankkal, én ajánlottam föl, majd vállaltam a kölcsönösszeg visszafizetésére garanciát óvadék formájában". Személyes nyilatkozata szerint az alperesi jogelőd kérésére hosszabbították meg e betétet, illetve óvadékot további két alkalommal: előbb 2007. december 10-én, majd harmadik alkalommal a jelen perbeli esetben, valamennyi alkalommal a már betétben lévő pénz újbóli lekötésével és a perbeli óvadéki konstrukcióval. E peradatok mellett pedig szintén szükségtelen volt a szakvélemény további kiegészítése.
- [53] A felperesek alaptalanul kérték a szakértői vélemény kiegészítését az adós pénzforgalmi bankszámla-kivonatainak és pénzügyi forgalmának ellenőrzésére is. A felpereseknek ugyanis ezzel kapcsolatban is elsődlegesen okirati, az alapján szükség esetén tanúbizonyítást kellett volna folytatniuk, és csak a fentiekben részletezett szakkérdések felmerülése esetére szakértői bizonyítást. Az elsőfokú ítélet indokolásában rögzítettektől eltérően azonban ennek bizonyítása nem terjeszkedett volna túl a peres eljáráson, pusztán nem minősült szakkérdésnek.
- [54] Az elsőfokú bíróság által értékelt okiratok minősége körében pedig annak ismételt hangsúlyozása szükséges, hogy valamennyi szerződés teljes bizonyító erejű magánokiratként áll rendelkezésre, az egyéb bizonylatokat pedig az elsőfokú bíróság nem önmagukban, hanem a felek (részben személyes) nyilatkozataival, a tanúvallomásokkal és e szerződésekkel együtt értékelte.
- [55] A kártérítéssel összefüggő fellebbezés is megalapozatlan volt. Az elsőfokú bíróság helytálló indokaival szemben a felperesek kereseti és fellebbezési hivatkozása is abban állt, hogy „a felperesek jelzálogjog bejegyzése esetén lehetőség kínálkozott volna jobb pozícióba kerülniük”. Mivel azonban felmerült kárukat [1959. évi Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése] is nekik kellett volna bizonyítaniuk, ennek részeként azt is, hogy a ranghelyre vonatkozó egyértelmű, az elsőfokú bíróság által helytállóan felhívott jogszabályi rendelkezésekkel szemben ténylegesen milyen tartalommal állt fenn lehetőségük arra, hogy kielégítési pozícióba kerüljenek. Az ítélet tábla ugyanakkor mindezekről függetlenül utal arra is, hogy a felperesek az alperesi jogelőd szerződésszegése ellenére is kikényszeríthető joggal rendelkeztek a jelzálogjoguk bejegyzésére. Az 1959. évi Ptk. 271/A. §-a szerint az óvadékra a zálogjogra vonatkozó közös szabályokat kell megfelelően alkalmazni. Az 1959. évi Ptk. 259. §-a értelmében pedig a követelés a biztosítékaival együtt a felperesekre szállt át az óvadékból történt kielégítést követően, a kielégítés erejéig (*cessio legis*). Ez alapján pedig a felperesek - az alperesi jogelőd külön nyilatkozata nélkül is - akár peres úton is kikényszeríthették volna jelzálogjoguk bejegyzését, amely alapján ugyanakkor a megelőző ranghelyek miatt nem jutottak volna követelésükhöz. Ezzel összefüggésben ugyanakkor nincs jelentősége, hogy az alperesi jogelőd „milyen névértéken” lett volna köteles felkínálni a „kölcsön megvásárlását”,

ugyanis maguk sem arra alapították kárigényüket, hogy az eredeti követelésükön felüli hasznot reméltek, és kárként ez jelentkezett.

- [56] Az ítélet tábla e kiegészítésekkel helyben hagyta az elsőfokú bíróság döntését a per fő tárgya vonatkozásában, ugyanakkor az 1952. évi Pp. 253. §-a (3) bekezdésének 2. mondata alapján észlelte, hogy az elsőfokú bíróság nem az egyes felperesi követelések teljes kereseti kérelemhez viszonyított arányában határozott a le nem rótt illeték viseléséről. A felperesek teljes követeléséhez képest az alábbiak szerint állapítható meg az egyes felperesek követelésének aránya: I. rendű felperes - 23,4%, II. rendű felperes - 2%, III. rendű felperes - 3,7 %, V. rendű felperes - 1,6%, VI. rendű felperes - 35,6%, VII. rendű felperes - 10,4%, VIII. rendű felperes - 12,7%, X. rendű felperes - 7,7%, XI. rendű felperes - 2,7%. Közülük a II., VIII. és X. rendű felperesek részesültek költségmentességben (utóbbi azonban csak a fellebbezési eljárástól kezdődően), az I., V., VI., VII. és XI. rendű felperesek az illetékfeljegyzési jog kedvezményében, míg a III. rendű felperes a rá jutó arányban fizetett meg 51 000 forint kereseti és 95 000 forint fellebbezési illetéket az 1 500 000 Ft elsőfokú és 2 500 000 Ft másodfokú, összesen 4 000 000 Ft illetékből. Mindezek figyelembe vételével az ítélet tábla ezen százalékos arányban határozta meg és pontosította az egyes felpereseket terhelő, illetve az állam által viselt illetéket, amelynek megfelelően részben megváltoztatta az elsőfokú ítéletet az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján.

A felperesek a másodfokú eljárás során is pervesztesek lettek, ezért kötelesek megfizetni az alperes ügyvédi munkadíjból álló, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (6) bekezdése alapján a kifejtett ügyvédi tevékenységre tekintettel mérsékelt összegben megállapított perköltségét.

Debrecen, 2020. szeptember 24.

Dr. Pribula László s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

-kiadó-